

Røða P. M. Dam's . . .

(Framhald frá 2. síðu.)

Tryggingarmálið

Eitt hitt størsta fíggarliga framstigið, ið gjørt var tjóðnýtingin, hin lógbundna andelsseríngin av allar tryggingar einkarrætti fyri Føroyar.

Livstryggingin kom tó ikki undir henda einkarrætti.

Við hesari tjóðnýting av okkara trygging hava Føroyar spart ser ein pening, ið roknað hatar ognir og obligatiónur, sum liggur millum 25—30 milj.

At tjóðnýta livstryggingina eisini og lata hana koma undir einkarrættið var samtykt í hesum tingskedei.

Hitt endaliga lógaruppskotið um tjóðnýtingina av livstryggingini her á landi liggur á tingborði.

Ínnokustøðan — hin beinleiðis skatturin og tollingin

Øll tey miklu fíggarligu tilfær kostar sjávardi stóran pening, sjálvt um stáurin tekur stóran part.

Fíggarlógin verður í ár at leggja um 32 milj. kr.

Men við undantak av 4 % í umsetingarskatti og hækkingina av øl- og bilskattinum hevur ikki verið neyðugt at hækka skattin í beinleiðis skattinum. Tveirundirteyðir hefur verið møgulegt at lúka um hin beinleiðis skatt við at færa skattamarkað frá 2000 til 4000 kr. eins og vaksan frádráttarpeningin fyri løn.

Og tað verður heldur ikki í neyðugt at hækka makran eða eitt skattastigini fyri hin beinleiðis skattin.

Ínnokan hjá fólki við tí okkara arbeið og vaksnu fortjenastu í sjónum er vaksan so megin, at hon við somu skattastigum og somu tollstígum gevur landskassanum eina meirinnokku, ið svarar til okingina av atvinnulovnum til loysn av teim umrøddu mongu mállumum.

Uppskot um ábót av skattalógini verður landsstýrið kortin at seta fram.

Marknaðarlíkindin

Livsneyðugt er við tryggjum og góðum veiðuskápum og stórum og vaksandi veiðumongd.

Men ikki minni neyðugt er at eiga góðan marknað at sleppa av við veiðuna.

Og her eru viðurskiftini í øyping ofta við at leggja seg í nýggja legu.

Vit kenna, hvussu ið »teir 6« og »teir 7« tóku seg upp.

Danmark fór uppi »teir 7«.

Men vit stóðu uttanfyri bæði »6« og »7«.

Av tí, at seks-landa tollásetingin á saltfisk og klippfisk frá londunum uttanfyri varð gjørd fyrst at koma í gildi aftaná 1962, hevur borið til at sloppið av við saltfisk og klippfisk innanfyri »teir 6« uttan hin hoga tollin, ið er settur at vera um 13 % fyri saltfiskin og klippfiskin og 18 % fyri flakafiskin.

Í Bretlandi er eingin broyting hend. Har liggja soluutreiðslur við tolli og øðrum væl omanfyri tey 20 % fyri ferskan fisk.

Landsstýrið mælti til at fara uppi tey 7 londini og harvið koma undir tolllekkingina fyri flakafiskin. Hon er 1/10 um árið í minsta lagi og er fyri Noregi, Danmark og hin lina lóðini nú komin niður í 5 %.

Men tingið samtykti at biða. Nú er broyting komin í stóðuna hjá summum innanfyri »7« landsa samgonguna.

Stóra Bretland, Danmark og Noregi ynskja at verða limir av felagsmarknaðarsamgonguni »steimum 6«.

Orður lond av »steimum 7« ynskja at verða tilknýtt teimum »6«.

Samráðingar fara fram innanfyri 7-landa og 6-landsa samgongurnar.

Í áðan av, at illa fer at bera til hjá føroyingum at standa uttanfyri allar haldilss- og vinnulivssamgongur, meðan Danmark, Noregi, Stóra Bretland, Svíaríki og kanska Ísland við ganga uppi eina vestur-europeiska samgongu, samtykti sum kunnugt tingið at samráðast og fregnast um treytirnar fyri at koma við upp í hesa veldigu samgongu.

Hetta verður gjørt, men eingin greið stóða er enn at leggja fyr tingið til endaliga viðgerð og stóðutakan.

Hvussu ein limaskapur verður at hyldnast og roynast fyri okkum føroyingar er ilt at siga nakað um við vissu. Møguleikarnir eru fjølbroyttir og verða at falla okkum nakað eftir sum tær radikalu og demokratisku kreftirnar innafyr hessa samgongu duga at arbeiða saman. Tað er at vóna, at tað fer at bera væl til og at tað verða tær demokratisku hugsjónirnar, sum verða tær leiðandi innafyr hessa samgongu. Hendir tað, er grunda til at hava tær bestu vónirnar fyri framtíðina.

Men uttan mun til, hvussu leikur fer og fellur millum ein-

Tøl, ið tala

Grunnavoksturinn (uppgáva frá Gjaldstovuni)

	í banka, sparikassa og obligatiónum:	Lán úr grunninum:	í líkviditetinum:	í húsaognum v.m.	Tilsams í grunninum
31/3 1951	579.070,82	1.035.611,43	3.507.373,33	408.860,47	5.523.401,66
31/3 1955	2.019.947,25	664.502,98	4.548.743,19	817.993,31	8.048.762,91
31/3 1959	6.318.638,97	4.003.442,17	5.556.965,36	1.066.774,17	16.725.525,37
27/7 1962	7.015.708,25	13.745.202,04	8.012.119,44	1.717.039,19	30.452.865,32

Her er talan um ein vokstur ella fíggarstyrking í tíðarskeiðinum (valskeiðinum) 1950/51 til 1954/55, 1954/55 til 1958/59 og 1958/59 til 1962 uppi atvikavist kr. 2.525.361,25 og kr. 8.676.762,46 og kr. 13.727.339,95, ein framgonga fyri seinasta 4 árinu uppi kr. 13.727.339,95

afturimóti eini framgonga fyri 8 árinu framafyr hesum landsstýrisskeiðinum uppi kr. 11.202.123,71.

Framafyr seinasta lógtingsval skrivað og talað fólka-flokksmenn alnagalt um tann stóra grunnavokstur og ta miklu konsolidering, sum var

farin fram í tey 8 árinu fólka-flokkurin átti leiðsluna. Men í 4 seinastu árunum hevur grunnavoksturinn og konsolideringini verið yvir 22 % meiri enn tilfelli var í øllum árunum frammanundan. Um 4 ár verður stuttligt at meta saman aftur

Ein . . .

(Framhald frá 1. síðu)

ongantið segði hann, at hann ikki hevði stundir at vegleiða meg. Nei, hann setti seg stillisliga og róliga niður og visti mæ, hvussu fram skuldi farast. Hetta gloymi eg tær ikki. Min góði navni og vinur. Tú sigur, at tú hevur gloymt hetta. Men eg havi ikki gloymt tað og gloymi tað aldri.

Aftaná at hava tikið prógv, fór hann aftur til skips og var tó eitt summar til sjós, fekk so lærarabæðið við Gjógv, har hann var í 25 ár. Hadaði fór hann aftur til Eiðis, har hann og konan bæði vóru fodd og uppvaksin. Á Eiði var hann so fyrstilarari í 19 ár — inntil hann nú fer frá.

Eitt langt og arbeidssamt skeið er runnið. Jóhann Kallsøy kann við gleði hyggja aftur um bak og lita á livsverk sitt. Hann er kendur sum frálíka góður lærari, og tey børn, ið komin út úr skúlum hansara hava søkt sær hægri lerdóm, hava fengið tað umdømi, at tey hava havt ein góðan barnaskúla.

Kona Jóhann Kallsøy er Kristiana, fodd Hansen, dóttir hin kenda postmannin Johan Mangus Hansen, ið heila sítt liv gekk við postí millum Eiði, Gjógv og Funning. Hesi hjúnini Kristiana og Jóhann Kallsøy hava átt og fostrað 12 børn — 6 gentur og 6 dreingir, ið nú eru tilkomnir. Ein sonur, Trygvi Kallsøy, doyði í 1950 av vanlukku.

At fostra 12 børn av eini litlari læraralov var ógviliga s'riggið. Men Jóhann Kallsøy legði inn gerði og dyrkaði úr haga og harfyri uttan sló og hoyggjaði hann og húski hans fyr triðing og fekk soleiðis ein mjólksoða, eins og hann skar torv í haganum velti eplir og annað í gerðinum.

reðis- og demokratisku kreftirnar kemst mæ fyr, at uttanfyri allar samgongur kunnu vit illa standa.

Bát hevði hann og fekk fisk til dogurða og viðhvørt at avreiða.

Dugnaglig var konan, sum tó aði og saman við dotrunum sín um gjordi klæðir til synir, broður og mannin.

At enda vil eg takka tær, harra Jóhann Kallsøy fyri alla ta tíð, eg havi kent teg. Nógvi lærði tú meg, og aldri lærði tú meg annað enn tað, ið rett og gott er, millum annað lærði tú meg at elska okkara land og fólk. Meg minnst, at tú vegleiddi okkum og fekk okkum hvørt leygarkvöld út á Føroya Fólkaháskúla, har vit lærdu at kenna tey kendu og dúgugu og framúrskarandi háskúlafólkini, og har, vit hoyrdu munnat gott og vakurt av slíkum stórum monnum sum Símun av Skarði og Rasmus Rasmussen, andshovdingar miklu, sum lögðu okkum í føðilandsalsk í barn og lærdu okkum at elska og virða okkara móðurmál. Tá hóskaði

ørindið um móðurmálið: »Teir róku teg av kirkju út og aftur burt av tingi. Tú mátti liva í sorg og sít, so hevur liv titt gingið«. Tibetur er hetta øðrvísi mí, og eg veit, at tað gleðir teg harra Kallsøy.

Í politikki hevur Jóhann Kallsøy altíð hoyrt til sjálvstýrisflokkin, sum menn nú nevna gamla sjálvstýrið. Hann var í mong ár lógtingsmaður, og hann var ein góður tingmaður. Frisinnadur sum hann var, fali tað honum lætt at samarbeiða við javnaðarmenn á tingi. Tað var honum — og er tað enn — eitt stórt vónbrot, at sjálvstýrisflokkurin syndraðist, sum hann gjordi.

Jóhann Kallsøy er hin sami idealisturin enn sum á ungum dögum. Til lukku sunnudagin 12. august 1962 við teim sjeiti, mín góði navni, vinur og starvsfelagi.

Jóhann H. Danbjørg.

Ljósasløkjarin mikli

Vit hava nú í nokur kvøld lurtat eftir orðadráttinum úr tinginum. Har vóru orð í kilometralongd — og sannlíliga mangt at hoyra.

Nú duga fólk at siggja, eisini at hugsa og at lesa — og at taka dagar ímillum hvat er, og hvat ið ikki er.

»Eg segði tað altíð,« byrjaði ein maður, sum visti seg at vera hin mikli Poul Petersen — »tað mátti ganga soleiðis — tað hann sipaði til var, landsstýrissamgongan við javnaðarflokkinum sum leiðara.

Og hvat var so tað, hann átti segði? Jú, mín sann, hann harmaði, at føroyingar í dag kenna arbeiða á eina skipsdekki, at føroyingar ikki í 1000 tali máttu fara út av landinum fyr at kunna liva?

Onkur vil spyrja um tað er rett, at hesin frægi »sjálvstýrismaðurin« segði so. Jú, tað gjordi hagar tveirri. Hann var bæði ræddur og harmur, tí at tað vóna tikið so dúglig stig fyr at fáa landarbeiðsamboð — so skjót sum tilbar. Sum

lurtari mátti man skilja tað so, tí hann meinti, at tað var skeivt, at útvegir vóru fíngir fyr at fáa lán til at gera tað, sum í dag er vorðið gjørt.

Hvor tann, sum hevur vinnuna á sjónum, harmast um hesa stóðutakan — hesa misstrúgv til teir, sum hava lagt rygg til fyr at fáa skipini til landið og tað stýrið, sum hevur lagt so nógvan dent á at útvega tað, sum restaði í, fyr at fáa ein skjótan enda á tí konkuransu, sum føroyingar við at veiða á fremmandum skipum veita sær sjálvum.

So vitt kunnugt er tað júst ein slíkur P. P., sum í dag er hin mikli ljósasløkjarin, sum fíkið verður til. Hesin, sum hevur staðið í so mongum tungum vigg.

Hann man tosa av royndum! Og tað ber væl til hjá einum ið sjálvur hevur livað ein megin part av livi sínum í luksumstilveru á luksushotelli at tosa um húsarhald.

Jú — sjálvstýrismaður er — og framburðsmaður!